

Despre Lucian Blaga si opera sa - a patra parte

Convingerea poetului e ca tainele se reveleaza numai in planul vietii, nu al dialecticii abstracte. Revelarea de mistere este ea insasi creatie in toata plenitudinea ontologica a termenului. Exista, pentru Blaga, ceva dincolo de om care nu poate fi transformat in cunoastere si in nicio alta gnoza ("cunoasterea necunoscata", cum ar zice filosoful): un fel de lucru in sine, tangibil insa intr-un sens poetic si metafizic.

De aici grija permanenta de a nu diminua, prin cunoasterea care ucide si sugruma tainele, temeiurile lumii si ale existentului, de a nu devora in sens fictionalist realul. Poetul este, inainte de toate, creator de mituri si imagini trans-semnificative, cum le numeste intr-unui din eseurile sale filosofice.

Acestea, "creatii subsecvente ordinii divine", sunt singure pe masura omului, dar ii transcend totodata limitele. Poezia posedea ea insasi ceva din forta cuvintului auroral: este omologala, cum s-a spus, fata de ordinea cosmica, transcendentă, poetul fiind mai mult un ofician, capabil, la randu-i, de revelatii esentiale. Insusirea caracteristica a misterului e de a fi permanent, ba, mai mult, de a se adanci sau potenta prin mijlocirea eului infinit creator. El se reveleaza continuu, dar nu se istoveste. Pragul revelarii este unul fermecat. Odata atins, nu se mai poate iesi din cercul sau de vraja. Cumva, fiecare poem isi inscrie formal contururile in acest cerc indescriptibil al extazului si al mirarii.

Fara indoiala ca intrarea poetului in literatura se face sub semnul expresionismului, cu care ia contact prima data in timpul studiilor de la Viena. Mai precis, cum arata Ion Pop, ar trebui "sa asociem momentul Poemelor luminii si al Pasilor profetului unor directii pre-expresioniste ca Jugendstil-ul, Art nouveau sau Sezession" (Lucian Blaga - universul liric) - tradand un anumit gust pentru ornamentica si imageria incarcata, similibaroca. Daca Nietzsche se intreba "cum salvam noi misterul?", cautarile tanarului Blaga au de la inceput o vadita tenta expresionista mitica si spiritualista. Gestul poetic este investit clar, pe langa aspiratia vitalista si expansionista, si cu functii magice si liturgice.

Simpla definire a curentului de catre poet, intr-unui din primele sale eseuri filosofice, are semnificatia constientizarii si asumarii, pas cu pas, a unei arte poetice proprii: "De cate ori un lucru este astfel redat, incat puterea, tensiunea sa interioara, il intrece, il transcendeaza tradand relatii cu cosmicul, cu absolutul, cu ilimitatul, avem de-a face cu un produs artistic expresionist" (Filosofia stilului, 1924).